

*Samu Tamás Gergő IV. éves hallgató,
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar
Politológia szak*

Euroszkepticizmus és Reformszerződés¹

1. Az euroszkepticizmus definíciója

Az euroszkepticizmus egy olyan tág fogalom, amelybe beletartozik minden olyan politikai álláspont, amely egy adott állam uniós tagsága elleni fellépés, és egy adott uniós szakpolitika elleni kritika között van. Ezért különböztetünk meg egy „kemény” és egy „puha” euroszkeptikus álláspontot, amely kijelöli a két végletet, és éles határvonalat is tud húzni a két vélemény között.

Mivel a fogalom erősen negatív kicsengésű, és azt tükrözi, hogy az euroszkeptikusok valami ellen vannak, és nem valamiért, egyre gyakrabban lehet találkozni az eurorealista kifejezéssel, amely lényegében az euroszkeptikus érveket, mint tényleges valóságot mutatja be, és megoldásra váró problémaként kezeli őket. De sokan a puha euroszkeptikus vélemények szinonimájaként is használják. Az utóbbi időben megjelent az „europaszkeptikus” kifejezés, csakúgy mint az „eurokritikus”, vagy „eurofób”, melyek még negatívabb asszociációkat keltenek.

Paul Taggart és Aleks Szczerbiak² az euroszkepticizmust két részre bontja, és megkülönböztet puha (soft) és kemény (hard) euroszkeptikusokat.

A puha euroszkeptikus álláspontba tartoznak egyes Európai Unió szakpolitikai irányzatokkal szembeni álláspontok, vagy azok a vélemények, amelyek elutasítják a politikai és gazdasági unió olyan hangsúlyos elemeit, amelyek lényegesen mélyíteni próbálják az integráció fokát (ilyen például az euró bevezetése). Tehát a puha euroszkeptikusok nem

¹ A „Kárpát-medencei Fiatal Politológusok Konferenciája - 50 éves az Európai Unió - Többszintű kormányzás az Európai Unióban” című konferencián elhangzott előadás írott változata (Szeged, 2007. november 30. - december 1.)

² Szczerbiak, Aleks and Paul Taggart (2003): ‘Theorising party-based euroscepticism: Problems of definition, measurement and causality’, *Sussex European Institute WP no. 69 (08/03)*

ellenzői az integrációnak, csak azt más módon képzelik el, és figyelembe veszik a nemzeti érdekeket egyes szakpolitikai döntésekkel kapcsolatban (erre jó példa a lengyel mezőgazdaság védelme). Fontos megjegyezni, hogy ennek az álláspontnak nincsenek elvi alapjai, hanem inkább praktikus okokat vesznek figyelembe.

Más a helyzet a kemény euroszepticismus képviselőinél. Az irányzat elvi alapokra helyezve teljesen ellenzi a gazdasági és politikai integrációt, és az adott állam uniós tagsága ellen is fellép. Az ilyen irányzat képviselői az Európai Uniót túl liberálisnak, kapitalistának, vagy szocialistának tartják. Ebből kifolyólag azok a politikai pártok, amelyek kizárólag az integráció ellen jöttek létre, minden alkalommal az euroszepticismus kemény formáját képviselik.

Összegezve kijelenthető, hogy míg a puha euroszeptikusok nem kívánnak gátjai lenni az uniós integrációnak, addig a kemény euroszeptikusok képviselői pontosan akadályozni kívánják az Európai Unió működését és céljait.

Mindenképpen el kell oszlatni azt a sztereotípiát, hogy az euroszeptikus pártok mind nacionalisták és jobboldaliak, hiszen a szélsőbaltól a szélsőjobbba minden pártcsaládban találunk euroszeptikus formációkat, bár tény hogy a radikális és szélsőséges pártok felülreprezentáltak az euroszeptikusok között.

Az euroszepticismus fogalma egyébként Nagy-Britanniából származik, és az állam uniós tagsága körüli viták miatt jött létre. Az euroszeptikusok az uniót általában túl bürokratikusnak, és antidemokratikusnak tartják.

Az irányzat legerősebb az északi államokban (Dánia, Nagy-Britannia, Svédország), de nagyon erős egyes uniós kívüli országokban is: Izland, Norvégia, Svájc. Az új tagállamok közül meg kell említeni Csehországot, Lengyelországot, és Szlovákiát, vagy a balti államokat. Magyarországon nagyon gyengén manifesztálódik az euroszepticismus a pártrendszerben és a választásokon, de a közvéleményben jelentős azok aránya, akik csalódtak az Európai Unióban.

Tehát különbséget kell tenni a politikai elit euroszeptikus álláspontja és a tagállamok polgárainak euroszepticismusa között, hiszen elmondható, hogy a társadalom általában sokkal szeptikusabb az Európai Unióval kapcsolatban, mint a politikai elit. Ezt Paul Taggart és Aleks Szczerbiak is kimutatta egy 2001-es tanulmányában.

A politikai elit és a társadalom közötti álláspont eltérő voltára érdemes idézni Soros György egy mondatát "A világkapitalizmus válsága" című könyvéből: "Ez a folyamat közvetlen viszonyban áll az általunk a korunk legfontosabb problémájának minősített

kérdéssel: hogyan lehet leküzdeni azokat az akadályokat, amelyeket a nemzeti szuverenitás állít ezen általános feladat megoldásának az útjába. Az integrációs folyamat nehézségekbe ütközik. A folyamatot a politikai elit kezdeményezi, de az nem élvezzi a néptömegek támogatását."³

2. Az euroszepticismus főbb ideológiai vonásai

Az ideológia kialakulásának okai között lehet említeni a Soros György által írottakat, hiszen a legtöbb esetben csak a politikai elit volt teljesen az integráció pártján és különböző okok miatt, de a társadalom jelentős része nem támogatta országa uniós csatlakozását. Melyek ezek a leggyakrabban hangoztatott ellenérvek az unióval kapcsolatban?

Négy kategóriába lehet sorolni az euroszeptikus érveket: politikai, gazdasági, vallási, kulturális.

A politikai érvek, a kemény euroszeptikusok túl liberális, túl szocialista, vagy túl kapitalista meghatározásai túl leggyakrabban az unió intézményeivel kapcsolatosak.

- **Az Európai Unió túlbürokratizált, túl nagy.** Ezek szerint túl sok az uniós intézmény, és ezek lényegében működésképtelenné teszik az EU-t. A kelet-európai kritikusok szerint ez gyakran a szocialista intézményrendszerekre hasonlít.
- **Demokratikus deficit.** Talán a leggyakrabban használt ellenérv az unióval szemben. Képviselői szerint hiába választják meg a polgárok az Európai Parlament képviselőit, hiszen a szervezetnek gyenge hatásköre van, és a döntések valójában az Európai Bizottságban, valamint az Európai Tanácsban dőlnek el, melyekben csak áttételesen érvényesül a népképviselő elve. Jens-Peter Bonde politikai csoportja kifogásolja például, hogy az Európai Bizottság 1684 eddig titokban tartott munkacsoportot működtetett, amelyekbe nem tudni, hogy kiket hívnak meg, mennyit fizetnek nekik, milyen feladatokat kapnak, ki irányítja őket.
- **Centralizáció-szuverenitás.** Szinte mindegyik euroszeptikus párt és mozgalom kifogásolja az Európai Unió föderális irányba haladó integrációját. Véleményük szerint az unió egy központosított szuperállamba fejlődik majd, amely az Amerikai Egyesült Államokhoz lesz hasonló. A jogharmonizációval

³ Idézi Sütő Gábor az „Európai lesz-e az Európai Unió?” című tanulmányában. Havi Magyar Fórum, 2005. április.

való szembenállás elsősorban Nagy-Britanniában jelenik meg. Az euroszeptikusok ellenzik, hogy a tagállamok egyre több jogot engednek át az Európai Uniónak. Ellenzik a közös európai hadtest létrehozását, az Alkotmányt, vagy Reformszerződést, és a közös adózás bevezetését. Tehát nem engedik a nemzeti parlamentek hatáskörének csökkentését. Ide is tartozik, hogy az Alkotmány és Reformszerződés egységes uniós külpolitikát szeretne, amely szintén a tagállamok szuverenitásának korlátozása lenne. A posztkommunista államok joggal féltik frissen megszerzett szuverenitásukat.

- **Törökország felvétele.** Nagyon megosztja Törökország tagságának a kérdése is az unió polgárait és politikai szervezeteit. Mivel az unió vezetése a minél nagyobb bővítés, és ezzel Törökország felvételét is támogatja, a török tagsággal kapcsolatos ellenérzések az Európai Unió csapódnak le.

Gazdasági:

- **Az Európai Unió a globalizáció gazdasági érdekeit szolgálja.** A bővítéssel is csak piacot vásárol az uniós intézményekben jelen lévő multinacionális vállalatok lobbierdekeinek megfelelően. Ezek az ellenérvek a legutóbb csatlakozott 10 államban merültek fel, és leginkább a mezőgazdaságra, és a kiskereskedelemre (külföldi áruk) vonatkoztak.
- **Gazdasági kapcsolatok harmadik országokkal.** Az uniós szabadkereskedelmi terület nagyon rossz hatással lehet egy harmadik országgal fenntartott gazdasági kapcsolatra. Gondoljuk Nagy-Britannia és az Egyesült Államok közötti gazdasági viszonyokra, vagy a britek és a Brit Nemzetközösség problémájára.
- **Szociális háló.** Azok az euroszeptikus, általában baloldali, szocialista vagy kommunista pártok (francia, görög, cseh-morva), amelyek túlságosan liberálisnak és kapitalistának tartják az uniót, gyakran fejezik ki ellenérzésüket a szociális háló leépítése ellen.

Vallási:

- **Az unió keresztény gyökereinek megtagadása ellen tiltakozik.** A keresztény értékrendet valló pártok tiltakoztak az Alkotmány esetében az ellen, hogy az unió nem említi preambulumban a keresztény örökséget. A legnagyobb tiltakozás a vallásos tagállamokban (Lengyelország, Olaszország, Málta) volt. De itt nem csak a preambulumról van szó, hiszen a keresztény tanításokkal

ellenkezik az unió álláspontja az eutanázia, a homoszexuálisok, vagy az abortusz kérdésében is.

Kulturális:

- **Kulturális-nemzeti sajátosságok.** Az euroszeptikus képviselők jelentős része félti nemzetének kulturális, identitásbeli és nyelvi különbségét az Európai Unió uniformizálásától.

3. Euroszeptikus politikai frakciók az Európai Parlamentben

Euroszeptikus képviselők majdnem minden frakcióban akadnak, de mi most csak az olyan képviselőcsoportokat vizsgáljuk, amelyekben hangsúlyosan megjelennek. Ebből következik, hogy az Európai Néppárt, az Európai Szocialisták Pártja, a liberális frakció, valamint a zöld-szabad szövetség most kimarad. A kommunista csoport nagy része is euroszeptikusnak tekinthető.

(Unió a Nemzetek Európájáért) Egy jobboldali, nemzeti-konzervatív frakcióról van szó, amelynek két társelnöke van. Az ír Brian Crowley és az olasz Cristiana Muscardini. Előbbi az ír Fianna Fáil, utóbbi az olasz Nemzeti Szövetség politikusa. Szorosan kapcsolódik a Szövetség a Nemzetek Európájáért nevű európai párthoz. Olyan uniót szeretnének, amely tiszteli a nemzeti identitást, a kulturális és nyelvi különbségeket. Meg akarják tartani a nemzeti kormányok hatáskörét. Fellépnek az illegális bevándorlás és a nemzetközi bűnhálózatok ellen. Majdnem minden tagja ellenzi a Reformszerződést. Legismertebb tagjai: Dán Néppárt, Fianna Fáil, Nemzeti Szövetség, Északi Liga, Jog és Igazság, Lengyel Családok Ligája, Önvédelem.

(Függetlenség/Demokrácia) Teljesen euroszeptikus politikai csoport, és ideológiától függetlenül a kemény euroszeptikusokat tömöríti. A két vezetője: a brit Nigel Farage, és a dán Jens-Peter Bonde. Erősen kötődik a Függetlenek és Demokraták Szövetsége nevű európai párthoz. A frakció ellenzi az unió Reformszerződését, nemet mond a szuperállamra, tiszteletben tartja a kulturális különbségeket, demokráciát, szabadságot és szoros nemzetközi kapcsolatot akar minden európai államnak. Egyes tagjai liberális szemszögből euroszeptikusok. Az EP-ben minden egyes képviselőjének szabad kezét ad a szavazásoknál, hogy azok nemzeti érdekeiknek megfelelő voksokat adhassanak le. Ismertebb tagjai: Egyesült Királyság Függetlenségi Pártja, Lengyel Családok Ligája (hivatalos), Mozgalom Franciaországért, Népi Ortodox Mozgalom.

(Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal) Szociális szemszögből, a neoliberális megnyilvánulások ellen és az unió minél demokratikusabb szervezetrendszeré érdekében dolgozik. A szocialista-kommunista frakció legismertebb euroszeptikus pártjai a következők: Cseh- és Morvaország Kommunista Pártja, amely Csehországban a legkeményebb euroszeptikus álláspontot képviseli. A görög kommunisták szerint az Európai Unió imperialista vállalkozás, amelynek célja a multinacionális nagyvállalatok érdekeinek védelme, és a kelet-európai államok védelmében elleneztek a 10 új tagállam csatlakozását. Euroszeptikusnak tekinthető még az ír Sinn Féin is, amelynek vezetője, Gerry Adams a következőképpen nyilatkozott az unióról: „Nem azért harcoltunk a britek ellen ötszáz évig, hogy Írországot Brüsszel meg nem választott bürokratái irányítsák”.⁴

A feloszlott, szélsőjobboldalinak tekintett Identitás, Hagyomány, Szuverenitás nevű frakció minden tagja euroszeptikusnak tekinthető. Ezek a képviselők jelenleg függetlenként tevékenykednek.

4. Fontosabb euroszeptikus mozgalmak és pártok a nemzeti politikai rendszerben

Mint minden más ideológiának, az euroszepticismusnak is megvannak a saját szervezeti pártok, mozgalmak és agytrösztök formájában. Az agytrösztök elsősorban Nagy-Britanniában működnek, míg pártok és mozgalmak Európa-szerte minden államban. Próbáltam mind a puha és kemény oldal képviselői, valamint a bal-jobb skála minden részéről kiválasztani, és röviden bemutatni néhány szervezetet.

4.1. Pártok

4.1.1. Polgári Demokratikus Párt

Integrációpárti jobbközép párt Csehországban, és elég hangsúlyos euroszeptikus, vagy ahogyan ők jobban kedvelik, eurorealista álláspontot képvisel. Elsősorban Vaclav Klaus államfő nevéhez köthető az eurorealizmus pártján belül. Leginkább a demokráciadefecitet, és az unió központosítását veti el. „Mi ellene vagyunk egy európai szuperállamnak, de nagyon támogatjuk egy értelmesen integrált, szabad és teljesítőképes Európa kialakítását” – írta a jelenleg is hivatalban lévő államfő.

⁴ Idézi Nigel Farage a vele készített interjúból. Magyar Nemzet, 2005. április 12.

2001-ben adták ki a „Cseh Eurorealizmus Manifesztuma” című dolgozatot, amelyben Csehország uniós csatkozásának következményeit, és hátrányait elemzik. Tagja az Európai Demokratikus Uniónak, amely az Európai Néppárttal alkot közös frakciót a Parlamentben, de itt inkább az euroszeptikus pártok tömörülnek. Egyben tagja a „Mozgalom az Európai Reformért” nevű szervezetnek, amely az olyan jobbközép pártokat gyűjti össze, amelyek leginkább atlantista szemszögből képviselik a „puha” euroszepticismust. Ennek tagja még a brit konzervatív párt, az Ulsteri Unionista Párt, és a bolgár Demokratikus Erők Uniója.

A Polgári Demokratikus Párt jelenleg a cseh pártrendszerben hasonló szerepet foglalhat el, mint nálunk a Fidesz. Tehát a legnagyobb jobbközép párt. Mellette csak a kereszténydemokraták foglalnak helyet a jobboldalon. Többször volt már kormányon, jelenleg is a kereszténydemokratákkal és zöldekkel alkot koalíciót.

4.1.2.Északi Liga⁵

Az Északi Liga szinte a kezdetektől fogva menekülési útvonalként tekintett a föderális, régiók Európájára, az olasz állammal és az olasz identitással vívott harcban. Az európai kis népek mellett tette le a voksát a nemzetállamokkal szemben. Később Umberto Bossi, a párt vezetője arra hivatkozott, hogy a szubszidiaritás elvét hangoztató unió becsapta a polgárokat, és az EU nem csak a nemzetállamokra, hanem a népekre is veszélyt jelent. Bossi az uniót a fasiszta és kommunista államokhoz hasonlította, ahol szintén nem volt hangsúlyos szerepük a parlamenteknek.

Végül is arra az elhatározásra jutott, hogy csak egy konföderális unió adhat lehetőséget a kis népeknek a túlélésre, és a nemzetállamok még mindig kisebb kockázatot jelentenek, mint a brüsszeli bürokrácia által uralt Európai Unió.

A párt regionalista, jobboldali és bevándorlás-ellenes programmal indul a választásokon. Az olasz pártrendszer átváltozása után komoly szerepe volt a jobboldal választási győzelmeinek elérésében. Két alkalommal is részt vett Silvio Berlusconi kormányaiban, igaz egyszer meg is buktatta azt.

⁵ Molnár Anna: Az Északi Liga szerepe Olaszország tartományi rendszerének átalakulásában, PhD értekezés, 4. fejezet. http://www.lib.uni-corvinus.hu/phd/molnar_anna.pdf (2008. március 14.)

4.1.3. Egyesült Királyság Függetlenségi Pártja

Teljesen unióellenes, kemény euroszeptikus véleményt képviselő jobboldali párt. Elutasítja a Reformszerződést, az eurót, és mindent, amit az unióban találtak ki. Vezető ereje az Európai Parlamentben működő Függetlenség/Demokrácia frakciónak. „A történelemben eddig 51 birodalom létezett. 50 szétesett belőle”⁶ – mondta a pártelnök, Nigel Farage a Magyar Nemzetnek.

A brit pártrendszerben nehéz elhelyezni őket, de mivel jobboldaliak, ezért gyenge kapcsolatuk van a Konzervatívokkal, valamint egyes vélemények szerint a Brit Nemzeti Párttal is.

4.1.4. Flamand Blokk

Radikális jobboldali, sokak szerint szélsőjobboldali flamand párt, amely Flandria függetlenségét szeretné elérni, és a hagyományos családmodell megőrzését is fontosnak tartja. Népszerűségét a függetlenségi törekvések mellett bevándorlás-ellenes politikájának köszönheti. Támogatja a tiszta nemzetállamokból álló föderális Európai Unió létrehozását, és ellenzi Törökország uniós csatlakozását.

A flamand régió egyik legerősebb pártja, de minden más párt elveti vele az együttműködést, mivel szalonképtelennek tartják.

4.1.5. Osztrák Szabadságpárt

A második világháború után alakult erősen jobboldali párt. Egy időben liberális irányba is eltolódott, de Jörg Haider fellépésével radikális jobboldalivá alakult a szervezet. Ausztria harmadik legerősebb pártja, de volt olyan választás, ahol a jobbközép néppárt támogatottságával megegyező eredményt ért el. Kormányzott már közösen a szocialistákkal és a néppártiakkal is. Utóbbi nagy nemzetközi felháborodáshoz vezetett. A nemrég megszűnt szélsőjobboldali frakció tagja volt, de képviselői jelenleg függetlenek az Európai Parlamentben. A nemzetállamok unióját támogatja, amely tiszteli a nemzeti hagyományokat és szuverenitást.

⁶ Magyar Nemzet, 2005. április 12.

4.1.6. Dán Néppárt

1995-ben alakult radikális jobboldali középpárt, amely kívülről támogatta és támogatja a jobbközép pártok kormányzati munkáját. Erősen iszlám- és bevándorlás-ellenes. A Konzervatív Néppárt egyre gyengülő választási eredményei miatt felfutóban lévő Venstre mellett a második legerősebb jobboldali párt, és a dán pártrendszer harmadik legerősebb alakulata. Az Unió a Nemzetek Európájáért képviselőcsoportjának tagja.

4.1.7. Fianna Fáil

Integrációpárti, de csak a föderális uniót támogató konzervatív párt Írországbán. Évtizedek óta a legerősebb ír párt, és csak néhány olyan ciklus volt, amikor nem kormányzott. Jelenleg is kormányon van a liberálisokkal, zöldekkel és néhány független képviselővel együtt. Támogatja az unió Reformszerződését.

4.1.8. Cseh- és Morvaország Kommunista Pártja

Az egyetlen párt a kelet-európai rendszerváltások után, amely nem változtatta meg nevében a kommunista jelzőt szocialistává. Csehországban a leginkább euroszeptikus formáció, amely komoly erőt képez a cseh országgyűlési választások során, és az Európai Parlament szocialista-kommunista képviselőcsoportjában.

4.2. Mozgalmak

Elsősorban Nagy-Britanniában működnek vagy működtek az uniós kilépést pártoló mozgalmak. Ilyen a „Jobb Kint” nevű mozgalom amelyet alsóházi képviselők hoztak létre. Konzervatívok és munkáspártiak egyaránt. Hasonló volt a '70-es évek végén létrejött pártokon túlmutató „Kampány egy független Britanniáért” mozgalom. Több ezer tagja volt, köztük képviselők is. De ha már a briteknél tartunk, akkor meg kell említeni a klubokat, nyomásgyakorló csoportokat, amelyek szintén euroszeptikus álláspontra képviselnek:

4.2.1. Kampány egy független Britanniáért

Pártok felett álló csoport, amely Nagy-Britannia kilépéséért kampányol. Vezetője Sir Richard Body, korábbi konzervatív képviselő. Alelnöke Sir Teddy Taylor, egy másik korábbi konzervatív képviselő. Halála előtt Lord Shore munkáspárti miniszter is segítette a csoportot. Kapcsolatban áll jobboldali és baloldali szervezetekkel is. 3400 tagja van.

4.2.2. Demokrácia Mozgalom

Sir James Michael Goldsmith milliárdos üzletember Referendum Pártjából nőtt ki. Ellenzi az Alkotmányt és a Lisszaboni Szerződést. Európának és internacionalistának tartja magát, de szerintük az európaiság nem egyenlő az Európai Unióval (és valóban – a szerző). Véleményük szerint az unió soha nem volt és nem is lehet politikailag egységes. Anyagilag főleg Michael Goldsmith és egy másik üzletember, Paul Sykes támogatja.

4.2.3. Konzervatív Hétfő Klub

1961-ben alakult a hagyományos konzervatív értékek védelmében. A klub tagjai a Konzervatív Párt jobbszárnyához tartoznak, és a csoportnak nem elsődleges ügye az euroszepticismus. Bevándorlás-ellenes, antikommunista, a brit birodalmi gondolkodás megtestesítője, amely figyelmen kívül hagyja a politikai korrektséget. Fellépett a konzervatívok liberális irányba tolódása ellen, ellenezte Dél-Afrika és Rodézia függetlenedését, valamint az észak-ír ügyekben is az unionistákat támogatja. Komoly kapcsolatokat ápol a Ian Paisley tiszteletes által vezetett Demokratikus Unionista Párttal.

4.2.4. Konzervatív Demokratikus Szövetség

A Konzervatív Hétfő Klub elégedetlen tagjai alapították 2001-ben. Ultrajobboldalinak, és gyakran szélsőjobboldalinak nevezik. Nem elsősorban euroszeptikus csoport, inkább egy tradicionalista eszmei alapokon álló szervezet, amely ideológiájából következően elutasítja az Európai Uniót is. Gyakran kritizálja a Konzervatív Pártot és a neokonzervatívokat. Vezetője Michael Keith Smith, aki korábban a Konzervatív Párt képviselő-jelöltje volt, de aztán átállt a Függetlenségi Párt oldalára.

4.2.5. Swinton Kör

1961-ben alakult unionista, euroszeptikus csoport. Jó kapcsolatokat ápol a Demokratikus Unionista Párttal, a Függetlenségi Párttal és a konzervatívokkal. Támogatja a „terrorizmus elleni háborút” és ellenzi a magas adókat.

4.2.6. Június Mozgalom

Talán a legjelentősebb mozgalom a dán Június Mozgalom, amely a Maastrichti Szerződésről rendezett népszavazás időpontjáról kapta nevét. A szervezet elfogadja Dánia uniós tagságát, de mindenféle integrációt mélyítő intézkedést elutasít. Kizárólag az uniós választásokon indul, a helyi és folktetingi választásokon nem. 1999-ben három képviselőjét választották meg, jelenleg egy tagja van az EP-ben a veterán képviselő, Jens-Peter Bonde személyében, aki a Függetlenség/Demokrácia csoport egyik vezetője. Szlovéniában és Svédországban is van ilyen nevű szervezet, de ebből csak a svéd számít jelentősnek.

4.2.7. Június Lista

A svéd Június Lista politikai pártként van számon tartva, és három képviselői helyet szerzett a legutóbbi választásokon. Egyik tagjuk a néppártiakhoz ült, míg két tagjuk a Függetlenség/Demokrácia frakcióban foglal helyet.

4.2.8. Népi Mozgalom az EU ellen

A dán szervezet kiléptetné hazáját az Európai Unióból. A 2004-es választásokon egy mandátumot szerzett az EP-ben, amely több mint 5 százaléknyi szavazatot jelent. Nem pártként van számon tartva, és nem is indul a folktetingi vagy önkormányzati választásokon. Elsősorban baloldali pártokhoz kötődik, és európai parlamenti képviselője is a szocialista-kommunista Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal frakciójában foglal helyet.

5. Az Alkotmány és a Reformszerződés elleni főbb érvek, és az ellenük folytatott harc eredményei

Mint tudjuk, az unió Alkotmányát azért hozták létre, hogy az uniós polgárokhoz közelebb hozza a közösséget, és intézményi reformokat hajtsanak végre. Azonban az uniós döntéshozók a jogszabály kidolgozásakor a föderáció irányába vitték volna az EU-t, ha nem buktatták volna meg az Alkotmányt a hollandok és a franciák a népszavazás során.

Ezen kívül több fontos dolgot is elértek már az euroszeptikusok a központosító törekvésekkel szemben:

- a Maastrichti Szerződés dán elutasítása
- a norvég és svájci tagság elvetése
- a dánok és svédek az eurót nem vezették be
- Grönland kilépése az unióból
- a britek és írek nem csatlakoztak teljesen a schengeni övezetbe
- a britek az eurót se vezették be

Az Alkotmány elleni érvek nagyjából megegyeznek a Reformszerződés elleni érvekkel is. Az euroszeptikusok nehezményezik, hogy joghierarchiailag magasabb szintű jogszabály lett volna az Alkotmány, mint a nemzeti parlamentek által alkotott törvények. Ugyancsak a szuverenitás elleni lépésnek értékelték az unió külügyminiszteri posztjának a létrehozását, és a keresztény szervezetek, valamint a teljes lengyel pártrendszer hiányolta a krisztusi hitre való utalást az Alkotmány preambulumból.

Elég jelentős sikereket is elértek a szkeptikusok, az általuk befolyásolt államok (elsősorban Nagy-Britannia és Lengyelország), hiszen már a jogszabály neve is megváltozott, és nem Alkotmánynak hívják, miként egy állam alaptörvényét. Kihagyták a szövegből az államiságra utaló jeleket is, mint amilyen a himnusz és zászló meghatározása.

A külügyminiszteri tisztség sem maradt meg, és helyette egy „főképviseelői” poszt marad a külügyekkel foglalkozó személy számára, de a britek elérték azt is, hogy a nemzeti külügyi megnyilatkozások teljesen függetlenek lehetnek az unióstól. Joghierarchiailag nem változik a helyzet az uniós jogszabályokkal kapcsolatban, csak éppen ezeket nem törvényeknek vagy kerettörvényeknek nevezik majd.

Cseh és holland követelésre tisztázni igyekeznek majd a nemzeti és uniós jogszabályok hatásköri különbségét. Ugyanúgy megmarad az unió önálló jogi személyisége is, ami talán legjobban kifejezi a centralizációt, és ezért vörös posztó az euroszeptikusok szemében.

A lengyel euroszeptikusok győzelmeként írható le a szavazási rendszer reformja a Miniszterek Tanácsában.

Megállapítható, hogy az Alkotmány megszületése óta tartó küzdelemben fontos kisebb győzelmeket arattak az euroszeptikusok, hiszen az Alkotmány megbukott, és jelentős változásokon ment keresztül, amíg Reformszerződéssé vált. Ebben sok esetben az euroszeptikus vélemények érvényesültek, de sok esetben nem. Ezért ellenzik még mindig az euroszeptikusok a Reformszerződést is, melyet a kudarcától félve, és a democrácideficitre hivatkozó euroszeptikus véleményt igazolva csak Írországból bocsátanak népszavazásra.

6. Magyar euroszeptikus pártok és mozgalmak, valamint egy erős euroszeptikus szervezet létrejöttének esélyei

Magyarországon a puha euroszeptikus pártok közé tartozik az írás elején ismertetett definíció szerint a Fidesz, a KDNP, a Jobbik, a Munkáspárt és a MIÉP. A magyar társadalom a felmérések szerint egyre jobban csalódik az Európai Unióban, ami annak is a következménye lehet, hogy országunk csatlakozása előtt szinte Kánaánként festették le az uniót a médiában és a politikában, de aztán rá kellett döbennie a magyar állampolgárnak, hogy a valóság kicsit másabb.

A Fidesz és a KDNP a leginkább integrációpárti a felsoroltak közül, és egyáltalán nem elutasítók az unió irányát vagy politikáit illetően, csak egy-egy számukra fontosnak tartott kérdés (mezőgazdaság, Alkotmány preambuluma) kapcsán fogalmaznak meg az EU hivatalos politikájával szembeni álláspontot.

A sorban a Munkáspárt következik, amely kommunista ideológiájából következően tekint szkeptikusan az unióra, de az euroszepticismus nem jelenik igazán kommunikációjában. Érdekes, hogy a leginkább euroszeptikusnak tartott MIÉP is támogatta annak idején azt a hatpárti nyilatkozatot, amely Magyarország uniós csatlakozását jelölte ki elsődleges célként. Az uniós csatlakozásról tartott referendum idején a NEM mellett kampányolt, és jelmondata az „Így NEM!” volt, amelyből megint az a következtetés vonható le, hogy a párt nem a kemény euroszeptikusok közé tartozik. A 2004-ben rendezett Európai Parlamenti választások után a párt képviselője az Unió a Nemzetek Európájáért frakcióba ült volna be, ha eléri az 5 százalékos küszöböt. Ezen a választáson a Jobbik nem indult, mert véleménye szerint egy EU-ellenes pártnak semmi keresnivalója az Európai Parlamentben. A tavaly kiadott programjában a párt már mérsékeltebb álláspontot képvisel, hiszen az unióval

kapcsolatos programpont a „Nemzetek Európája” címet kapta, de a Reformszerződést elutasítják.

A mozgalmak közül csak a Szabad Magyarországért Mozgalmat érdemes megemlíteni, amelyet több radikális jobboldali civil szervezet hozott létre. A 2003-as népszavazási kampányuk nagyrészt a hagyományos kampányeszközökkel (szórólap, plakát, lakossági fórumok, könyvek) próbálta elérni azt, hogy Magyarország ne csatlakozzon az Európai Unióhoz. Közben azt nehezményezték, hogy állami költségvetésből több milliárdot fordítottak az IGEN-kampányra, de a NEM-kampányra egyetlen forint állami támogatás sem jutott.

Hogy esély van-e egy sikeres magyar euroszeptikus párt létrejöttére? A tapasztalatok és kutatások azt mutatják, hogy az uniós választásokon nem az uniós témák, hanem a belpolitikai események a meghatározóak. Ebből is következik, hogy hazánkban nem alakult ki eléggé az euroszeptikus attitűd, és sok euroszeptikus nem is tudja magáról, hogy az. A pártok megítélésénél pedig csak sokadrangú kérdés, hogy az milyen véleménnyel van az Európai Unióról. Ha a mozgalmakat nézzük, akkor elmondhatjuk, hogy a Szabad Magyarországért Mozgalom jó kiindulópont lehetett volna egy Június Mozgalomhoz hasonló szerveződés kialakulására, hiszen sok jó szakember, és viszonylag komoly erőforrás állt rendelkezésükre, de a szervezet kiüresedett és lényegében el is tűnt.